PROPOZYCYE
OD TRONU
JEGO KROLEWSKIEY MCI
STANOM RZECZYPOSPOLITEY
NA SEYM 1780.
ZGROMADZONYM.

GDy trwałość całego Stanu Rzeczypospolitey na tym zalega, ażeby sprawiedliwość, y dobry porządek w niey ubespieczały każdego Obywatela; gdy takiego ubespieczenia Strożem być powinna siła Narodowa; gdy tey siły żywiołem są dochody y dostatki publiczne, tych końcow dochodzenie być zawsze powinno celem, y iest aktualnie Oycowskich J. K. Mci Pana Mego Miłościwego staranności, co istotnie Przezacne Stany uznawać będą w następuiących od Tronu Propozycyach.

A nayprzod: Powszechnym doświadczeniem wiadomo iest wszystkim Seymuiącym, iako się corocznie pomnaża trudność wynaydowania Osob, ktoreby się podeymować chciały Deputackich Funkcyi. Y nie dziw! poki szafunek chleba dobrze zasługuiących się w Pańskich ręku Sprawiedliwego Krola zostawał, łatwiey każdy własnego ronił maiątku, w nadziei czerpania nadgrody z publiczney Skarbnicy za publiczną usługę. Teraz zaś trafia się często, że zgromadzone na Seymikach Woiewodztwa, Ziemie y Powiaty, nie mogą obierać za Deputatow tych, ktorychby naybardziey życzyły, gdyż nie zawsze naymaiętnieyszy iest do tey delikatney Funkcyi nayzdolnieyszym, y coraz częściey trafiać się to będzie, poki się Przezacne Stany nie będą determinowały do obmyślenia przyzwoitey dla Deputatow Pensyi.

PROPOZYCYA DRUGA.

Sędziowie Pograniczni, ktorzy do tych czas byli w zwyczaiu, na dawnych ścianach Rzeczypospolitey z Państwami Moskiewskim y Tureckim, mieli od wieku obmyślony swoy fundusz. Gdy teraz ukazuie się y na Białoruskim Pograniczu, y na Austryackim, y na Pruskim potrzeba takowychże Sędziow ustanowienia, wynika też razem potrzeba obmyślenia rowney, iako dla dawnych, tym nowym Sędziom Pogranicznym, Opłaty.

)1(PROPO-

PROPOZYCYA TRZECIA.

W tych wiekach iuż od pamięci Naszey odległych, w ktorych Starostw nazwisko w Kraiach Naszych nastało, iuż iest nie tylko rzeczą trudną, ale y niepodobną wyśledzić, czemu tak nierownym podziałem obdarzone zostały Starostwa Grodowe, iż niektorych intraty obficie dostarczaią, drugie zaś wcale niewyrownywaią potrzebie wydatkow nieodbitych, dla utrzymywania Grodow, Archiwow, więzień publicznych, wyżywienia więźniow, żołdu y ubioru zołnierzow Grodzkich. Doznała tylekroć Rada przy Boku Jego Krolewskiey Mci Nieustaiąca, że gdy na proźby Obywatelow przez woysko Rzeczypospolitey ścigani bywali rożni Rabusie y złoczyńce, schwytanych nie było ani gdzie bespiecznie ulokować, ani czym wyżywić, ponieważ więzień nie było, ani funduszu na więźniow, ani na straż ich; tak dalece, że gdy nikt na ten koszt łożyć niechciał, ani same nawet strony, ktore o ich łapanie prosiły; ciż łotrowie wypuszczanemi być musieli, co do nowych rozboiow dawało okazyą. Zechcą tedy Przezacne Stany zważyć potrzebę zaradzenia tym inkonweniencyom.

PROPOZYCYA CZWARTA.

Spodziewa się NAYJASNIEYSZY PAN, iż względne będą Przezacne Stany na Proiekt od Rady Nieustaiącey uformowany, końcem ułatwienia Spraw takich, ktore werbownikow Zagranicznych *spectant*, y mniema J. K. Mość, że tak doskonale iest każdemu Seymuiącemu poiętno, iak wiele nieprzyzwoitości zachodzi w sposobie trwaiącego aktualnie przepisu względem Spraw tego gatunku, iż ta materya obiaśnienia nie potrzebuie.

PROPOZYCYA PIĄTA.

Podany przez Jmć Pana Zamoyskiego Proiekt *Codicis* na przeszłym Seymie, iuż po całym Kraiu wiadomy, lubo iuż zdaie się do swoiey zbliżać determinacyi; że iednak w tak delikatney materyi nigdy prawie nie może być dosyć deliberacyi, proponuie J. K. Mość Przezacnym Stanom, ażeby do wyznaczonych na to od NAYJASNIEYSZEGO PANA trzech *ex Senatu & Ministerio*, Urodzony Marszałek Seymowy także z Stanu Rycerskiego trzech wybrał Obywatelow, ktorzyby na przyszłym da Bog Seymie komput, y swoich własnych myśli, y nadesłanych sobie od inszych Obywatelow *in hoc interstitio*, NAYJASNIEYSZEMU PANU y Przezacnym Stanom prezentowali. Tym sposobem ta materya na teraźnieyszym Seymie iużby nie zabierała czasu drogiego, a na tyle inszych ważnych Rzeczypospolitey interessow naypotrzebnieyszego.

PROPO-

PROPOZYCYA SZOSTA.

Cokolwiek tycze się woyskowych materyi, w tym się odwołuie J. K. Mość do Przełożenia, ktore Przezacnym Stanom czynione będzie, y Stanu woyska, y potrzeb iego, od Rady Nieustaiącey. Tyle tylko NAYJASNIEYSZY PAN dzisiay ustom moim powierzać raczy, iż wyłożoną z własnego Skarbu Summę 713,635. Złł. Polsk. na rożne potrzeby Woysk Rzeczypospolitey, iako ochoczo wydawał, tak chętnie daruie Rzeczypospolitey. Y ten dar w Zbiorze Praw na teraźnieyszym Seymie tworzyć się maiących, tak, iak był *in Anno* 1766. zapisany ten, ktory na ow czas uczyniła hoyność Pańska dla Oyczyzny, żąda mieć zapisany. Uszczegulnienie zaś Artykułow, z ktorych ta Summa zrosła, w reprezentacyi Departamentu woyskowego okazane będzie. Tak zaś rozumie NAYJASNIEYSZY PAN, że krzywdziłby przezorność y Patryotyzm Przezacnych Stanow, gdyby wątpił o ochoczym przychyleniu się ich do przekładań, ktore im czynione będą przez Radę Nieustaiącą względem Woyska, a zatym bez uszczegulniania onych na dniu dzisieyszym, w powszechności tylko wyrazić mi kazał NAYJASNIEYSZY PAN, iż zupełnie z swoiey strony do tych żądań skłania się, ktore Rada Nieustaiąca w Materyi Woyskowey Przezacnym Stanom przełoży.

PROPOZYCYA SIODMA.

A że iuż powtarzane rachunki Kommissyi Skarbowey Litt. dowodzą oczywistą y znaczną mnieyszość Intrat publicznych tey Prowincyi, od wydatkow Prawem przepisanych, więc rozciągnienie y na Kray Litt. imprezy Tabaczney proponuie J. K. Mość Przezacnym Stanom, iako sposob naylepszy ze wszystkich do pomnożenia Skarbu publicznego, ktory gdy po wyiściu tych dwoch lat iuż przyniesie swoy owoc, wtedy Podatek procentowy z Kapitałow bez szkody publiczney będzie mogł być zniesiony.

PROPOZYCYA OSMA.

Wiadoma całemu Kraiowi szkoda publiczna z utraty Zupp kopnych y warnych, iakby mogła być nadgrodzoną dla Oyczyzny, było y iest nieprzestannym celem Oycowskich starań J. K. Mości. Nie żałował NAYJASNIEYSZY PAN z własnego Skarbu wydatkow iuż znacznych na rożne proby do wynalezienia takowego Skarbu, rownie iako y do wydobycia z wnętrzności ziemi tych Kruszcow drogich, ktorych y naszey Oyczyznie natura nie odmowiła. Wynalezienia Soli iuż tak bliskie nadzieie, że prawie pewności rownaiące się; możność korzystania z Gor kruszczowych dowodnie okazana, są powodem J. K. Mci do proponowania

nia

nia Przezacnym Stanom, ażeby do Tabelli przyszłych Expens przypisać postanowiły, Wydatek coroczny pewney determinowaney Summy, według woli Przezacnych Stanow, do dyspozycyi J. K. Mci, ktory na przyszłym da Bog Seymie Ordynaryinym skutek starań swoich w tym dziele Stanom obwieścić nie omieszka.

PROPOZYCYA DZIEWIĄTA OSTATNIA.

Osoby składaiące Kommissyą Edukacyiną, kończą w tym roku przeznaczony Prawem 1774. bieg przepisanych sobie Powinności, a kończą go w sposob tak chwalebny, że KROL Jmć Pan Nasz Miłościwy iest w przeświadczeniu, iż trafia w myśl y żądanie wszystkich Seymuiących, zapraszaiąc też same Osoby, ktore do tych czas składały Kommissyą Edukacyiną, do kontynuowania teyże Funkcyi, ktorą bez żadney zapłaty, ani iakiegożkolwiek interessu, iedynie z miłości Oyczyzny, y z widocznym naywiększym pożytkiem publicznym, sprawowały.

Ktore to Punkta, iako są proponowane przez NAYJASNIEYSZEGO PANA Przezacnym Stanom dla ich własnego dobra, tak pomyślnego ich skutku, od żarliwey ich dla Oyczyzny miłości, spodziewa się J. K. Mość.